

Rytų kaimynystės atspindžiai

Informacinė svarbiausių Rytų kaimynystės
įvykių apžvalga

Nr. 7 (29) // 2011 07 15-07 29

EESC

Rytų Europos studijų centras

Priešrinkiminė tyla Rusijoje

Rusijoje per artimiausią pusmetį numatomi mažiausiai du reikšmingi politiniai įvykiai – Parlamento rinkimai 2011 m. gruodį bei 2012 m. kovą vyksiantys šalies Prezidento rinkimai.

Nepaisant šių įvykių svarbos, diskusijos šia tema vis dar vyksta vangiai. Lieka neaišku ir kas iš dabartinio valdžios „tandemo“ dalyvaus ateinančiuose Prezidento rinkimuose. Tiek šalies Prezidentas Dmitrijus Medvedevas, tiek premjeras Vladimiras Putinas kol kas neatskleidžia ketinimų kandidatuoti, motyvuodami, jog

tai gali destabilizuoti tiek prezidentūros, tiek ir dabartinės vyriausybės darbą. Vis dėlto vis garsiau svarstoma, kad kandidatu ir būsimu Kremliaus šeimininku vėl taps V. Putinas. Jei taip įvyktų, V. Putino, šalies vadovu jau buvusio 2000-2008 m., antrasis prezidentavimo laikotarpis galėtų trukti net iki 2024 metų (pagal naują įstatymą prezidento kadencija prailginta iki šešių metų). Toks ilgas laikotarpis prezidento poste V. Putinui leistų „patogiai“ ištvirtinti valdžioje ir nekliudomai vykdyti sau artimą politiką. Daugelio ekspertų vertinimu, toks scenarijus padidintų autoritarines tendencijas šalyje, vargu ar paspartintų besitęsiančių korupcijos, verslo ir politinių grupuočių suaugimo bei kitų problemų sprendimą. Kita vertus, D. Medvedevo kandidatūra taip pat nėra išeitis, kadangi pastarasis negali būti laikomas nepriklausomu kandidatu, o greičiau tik V. Putino pasekėju su šiek tiek modernesniu požiūriu į ekonomiką.

Politikos apžvalgininkai ir ekspertai pabrėžia, kad klausimas, kuris iš „tandemo“ užims Prezidento postą yra šalutinis, dažnai užgožiantis realios politinės konkurencijos šalyje nebuvimo faktą. Tikrasis iššūkis – tai didėjančios problemos su kuriomis artimiausiu metu susidurs Rusija bei būsimieji Kremliaus šeimininkai. Tarp pastarųjų, galima paminėti didėjančių verslininkų nepasitenkinimą ir nepasitenkinimą esama ekonomine aplinka – vis daugiau vidutinių įmonių savininkų perkelia savo pajamas į Europos Sąjungos valstybes. Vien nuo 2010 m. rugpjūčio, daugiau nei 75 milijardų JAV dolerių vertės (tai sudaro 5% BVP) Rusijos kapitalo įmonių paliko šalį. Be to, auganti korupcija šalies viešajame sektoriuje varžo investicijas, nekontroliuojama masinė migracija iš Šiaurės Kaukazo bei Centrinės Azijos kelia etninių problemų. Šiuo metu į darbo rinką įžengiantis jaunimas neturi nostalgijų Sovietų Sąjungai – tad keičiasi ir šalies visuomenės

požiūris valstybės vaidmenį. Valdžios garantuojamą „socialinio kontrakto“ stabilumą keičia reikalavimas užtikrinti progresą ir palankias sąlygas privačiai ekonominei veiklai. Kalbant apie Rusijos ekonomiką plačiąja prasme ūkio augimas negali vykti be investicijų, kurios Rusijoje šiuo metu nėra didelės ir sudaro 21-22% BVP. Palyginimui, daugelio besivystančių šalių užsienio investicijų dalis siekia 25-30% BVP. Dėl to, Rusijai labiau nei bet kada anksčiau reikia Europos tiesioginių užsienio investicijų. Savo ruožtu norint jas pritraukti, reikia spartesnių ekonominių reformų, stipresnės finansų reguliavimo sistemos, mažinti korupcijos mastus ir pan.

Reikšmingi šaliai ir 2011 m. gruodį vyksiantys Parlamento rinkimai, galintys atnešti tam tikrų pasikeitimų Dūmoje. Premjero V. Putino įsteigtas judėjimas „liaudies frontas“ sieks padėti populiarumą prarandančiai „Vieningajai Rusijai“. Remiantis valstybei priklausiančio Rusijos viešosios nuomonės tyrimo centro (RVNTC) prognoze, per rinkimus „Vieningosios Rusijos“ partija Dūmoje turėtų gauti 291 iš 450 mandatų, vietoj turėtų gauti 315. Tai reikš, jog „valdžios partija“ praras galimybę priimti konstitucines pataisas be opozicijos pritarimo. Remiantis RVNTC duomenimis, nacionalistinė Vladimiro Žirinovskio Rusijos liberalų ir demokratų partija turi iškovoti 49 vietoj 40 mandatų. „Teisingoji Rusija“ (manoma, dar vienas Kremliaus projektas) 37 vietoj 38, nors pastarosios populiarumas nuolat mažėja. Komunistų ir nacionalistų partijos turėtų išlaikyti savo turimas pozicijas. Jeigu peržengs 7% slenkstį, nauja partija Rusijos Dūmoje gali tapti milijardieriaus M. Prochorovo vadovaujama liberali, į verslo interesus orientuota partija. Tai būtų savotiškas liberalų sugrįžimas į Rusijos parlamentą po 8 metų pertraukos.

● Parengta remiantis: irishtimes.com, ecfr.eu, guardian.co.uk, carnegieendowment.org
(Nuotrauka iš latestworldnews.blogspot.com)

Artėjantys Prezidento rinkimai Abchazijoje

Rugpjūčio 26 d. Abchazijoje vyks neeiliniai prezidento rinkimai, paskelbti po Sergejaus Bagapšo mirties. Savo kandidatūras iškelė dabartinis ministras pirmininkas Sergej Šamba, vice-prezidentas, šiuo metu laikinai einantis prezidento pareigas, Aleksandr Ankvab ir vienas opozicijos lyderių Raul Chadžimba. Pagal įstatymą rinkimuose dalyvauja ne vienas kandidatas, bet poros (prezidentas ir vice-prezidentas). Buvo tikėtasi, kad A. Ankvab nekandidatuos kaip atskiras kandidatas, tačiau rinkimuose dalyvaus kaip S. Šambos vice-prezidentas. Tokiu atveju šiam tandemui buvo žadama pergalė. Vis dėlto rinkimų komisijoje buvo įregistruotos trys atskiros kandidatų poros.

S. Šamba, kurio pergalės atveju vice-prezidentu taps jaunimo ir sporto reikalų pirmininko pavaduotojas Šamil Adzinba, tikisi susilaukti paramos iš jaunimo. A. Ankvabas pažadėjo vice-prezidento postą Gulripšio rajono administracijos vadovui Michailui Logua. Gulripšio rajonas yra didelis ir sėkmingai vystosi, kas yra siejama su M. Logua asmenybe, taigi A. Ankvab pretenduoja laimėti rinkimus šiame rajone.

R. Chadžimba savo ruožtu vice-prezidento postą pasiūlė pirmojo Abchazijos prezidento Vladislovo Ardzinba našlei Svetlanai Džergenia. Ją palaiko opozicija nemaža dalimi vien dėl to, jog V. Ardzinba laikomas abchazų valstybės pradininku bei nacionaline legenda. Ekspertų teigimu, S. Šamba ir A. Ankvaba varžybos yra tam tikro susitarimo rezultatas – antro turo atveju vienas kandidatas perduos savo balsus kitam, tuomet laimėtojas taps prezidentu, o pralaimėjęs – ministru pirmininku.

Gruzijos užsienio reikalų vice-ministrė Nino Kalandadze pažymėjo, kad rinkimai, vykiantys Abchazijos regione, okupacijos sąlygomis negali būti legitimūs. Dėl Abchazijoje dislokuotų okupantų pajėgų dauguma gyventojų neturės galimybės dalyvauti rinkimuose. Vis dėlto dalis Gruzijos politologų atsargiai teigia, kad Gruzijai palankiausias kandidatas būtų A. Ankvaba. Nors Abchazijoje nėra vykdomos nepriklausomos sociologinės apklausos, manoma, kad daugiausia šansų laimėti rinkimus turi būtent šis kandidatas.

Oficiali Maskva jau pareiškė, kad prezidento rinkimai yra Abchazijos vidaus politikos reikalas, į kurį Rusija neturi teisės kištis. Teigiama, jog Maskva bendradarbiaus su bet kuriuo išrinktu Abchazijos prezidentu. Pažymėtina, kad tarp kandidatų nėra nei vieno antirusiškai nusiteikusių politiko. Vis dėlto Rusija tikrai nelieka nuošalyje. Dauguma abchazų politikų samdo rusų politinius konsultantus. Be to, pranešama, kad Abchazija paprašė RF Centrinės rinkimų komisijos „metodinės pagalbos“ organizuojant rinkimus. Šiuo klausimu į Sukhumį jau išvyko RF CRK pirmininko pavaduotojas. Anot RF CRK atstovų, Rusijos visuomeninės organizacijos taip pat padės abchazams organizuojant rinkimus.

Abchazijos valdžia pakvietė stebėti rinkimus RF Centrinės rinkimų komisijos pirmininką V. Čurovą, parlamento pirmininką B. Gryzlovą, Kirgizijos prezidentę R. Otunbajevą, o taip pat Armėnijos, Azerbaidžano, Turkijos, Šiaurės Kipro, Ukrainos, Kazachstano, Nikaragvos, Baltarusijos, Tadžikistano, Uzbekistano bei Baltijos valstybių parlamentų pirmininkus ir kitus politinius veikėjus.

● Parengta remiantis: abhaz-uzel.ru, rosbalt.ru, kommersant.ru, civil.ge, georgiatimes.info
(Nuotrauka iš apsnypress.info)

Prasidėjo pirmieji dujotiekio Urengojus-Pomarai-Užgorodas rekonstrukcijos darbai

Šių metų liepos 19 dieną Ukrainoje pasirašytas memorandumas, žymintis pirmąjį dujotiekio Urengojus-Pomarai-Užgorodas, dar žinomo kaip Vakarų Sibiro arba Transsibiro, modernizacijos etapą. Numatoma projekto trukmė 3 metai, rekonstrukcijos kaina 540 milijonų JAV dolerių, iš kurių 230 milijonų bus skiriama iš Ukrainos biudžeto, o 300 milijonų paskolins Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB) ir Europos investicijų bankas (EIB). Likusioji dalis bus padengta investicijų. Iš viso sovietinių laikų dujų transportavimo sistemos modernizavimui Ukraina planuoja skirti mažiausiai 5,3 milijardus JAV dolerių. Dujotiekyje Urengojus-Pomarai-

Užgorodas žadamos permainos sumažins žalą aplinkai bei padvigubins dujotiekio tranzito potencialą. Savo ruožtu, tai leis sumažinti dujų tranzito kaštus.

Ukrainos ministro pirmininko N. Azarovo teigimu, šis projektas yra Ukrainos kaip tranzito šalies šansas, nes ji galės pasiūlyti partneriams geresnes sąlygas. Verta paminėti, jog Ukrainos dujotiekių tinklas, apimantis 37500 km., per metus perpumpuoja 141 milijardą m³ dujų, o tai sudaro 80% viso Rusijos dujų tranzito į Europos Sąjungos šalis..

Anot ekspertų, dujų transportavimo sistemos modernizavimas vyksta palankiu Ukrainai metu. Alternatyvūs Rusijos dujų transportavimo projektai kol kas yra įstigę – Vokietija neparėmė Rusijos idėjos statyti trečią Nord Stream šaką, Turkija neleidžia savo jūros ruože tiesti South Stream dujotiekio, o su Kinija nesiseka susitarti dėl dujų kainų. Tokiu būdu Ukraina vis dar išlieka patraukli dujų transportavimo partnerė, juo labiau, kad po branduolinės energetikos sustabdymo Vokietijoje, Europoje tikėtinas dujų paklausos augimas.

Ukraina ne kartą siūlė Rusijai dalyvauti dujų transportavimo sistemos atnaujinimo projektuose, tačiau nesulaukė jokios oficialios Maskvos reakcijos. Ukrainai pasitelkus ES paramą, vyriausybės vadovas tikisi atsakomųjų žingsnių iš Rusijos pusės. Pažymėtina, kad Rusijoje dujotiekio Urengojus-Pomarai-Užgorodas modernizavimo projektas kol kas nėra plačiai komentuojamas.

*Parengta remiantis: <http://en.rian.ru>, <http://www.osw.waw.pl>, uaenergy.com.ua
(Nuotrauka iš ebrd.com)*

Sprogimai Turkmėnijoje

Liepos 7 d. Turkmėnijoje, Abadano mieste (18 km nuo sostinės Aščabado), po sprogimų kariniame sandėlyje žuvo daugybė žmonių, sugriuvo pastatai, buvo stipriai užteršta aplinka. Po šio incidento šalyje buvo atjungtas telefono ryšys bei internetas. Abadano mieste kilo panika, prasidėjo masinis plėšikavimas.

Apie sprogimus nepranešė nei Turkmėnijos televizija, nei radijas. Vienintelis šaltinis, suteikęs informaciją apie sprogimus Abadane, jų pasekmes, aukas bei valdžios siekį paslėpti tragedijos faktą, buvo interneto svetainė „Turkmėnistano kronikos“ («Хроника Туркменистана»), veikianti Austrijoje.

Žmogaus teisių gynėjai informuoja, kad jiems pavyko suskaičiuoti 1382 tragedijos aukas, tačiau tikslaus žuvusiųjų skaičiaus nustatyti neįmanoma. Tuo tarpu Turkmėnijos valdžia teigia, kad per sprogimus Abadane žuvo 15 žmonių, o atsakingi asmenys buvo nubausti.

Liepos 14 d. išplatinta informacija, kad netoli Abadano esančiose gyvenvietėse vis dar lieka daug nesprogusių sprogmenų, jų ieško tiek Turkmėnijos kariai, tiek ten dirbantys Rusijos karinių pajėgų atstovai. Žmogaus teisių gynėjai teigia, jog žmonės, kuriems yra išduodami žuvusių artimųjų kūnai, gauna pažymas nenurodančias jų mirties priežasties.

Liepos 20 d. interneto svetainė „Turkmėnistano kronikos“, vienintelė teikusi žinias apie

tragediją, buvo užblokuota. Ji apskritai yra vienintelis nepriklausomas informacijos šaltinis apie įvykius Turkmėnijoje. Manoma, kad svetainę užblokavo Turkmėnijos specialiosios tarnybos. Pasak „Turkmėnistano kronikų“ vadovo Farado Tuchbatulino, gyvenančio Austrijoje, jis bei jo šeima taip pat sulaukė grasinimų, kad informacija apie tragediją nebūtų platinama.

*Parengta remiantis: svobodanews.ru, chrono-tm.org, ozodlik.org
(Nuotrauka iš chrono-tm.org)*

Rusijos, Azerbaidžano ir Armėnijos prezidentų susitikimas dėl Kalnų Karabacho eilinį kartą neatnešė jokių rezultatų

Šių metų birželio 24 dieną Rusijos mieste Kazanėje vyko trišalis Armėnijos, Azerbaidžano ir Rusijos prezidentų susitikimas, kuriame buvo bandoma susitarti dėl pagrindinių principų visapusiškai spręsti Kalnų Karabacho konfliktą.

Kalnų Karabachas – regionas, esantis Azerbaidžano teritorijoje, kurio daugumą gyventojų sudaro armėnai. Šis regionas yra nesutarimų tarp Armėnijos ir Azerbaidžano priežastis. Kalnų Karabachui 1980-ųjų pabaigoje paskelbus nepriklausomybę nuo Azerbaidžano, regioną kontroliuoja Armėnija. Per užsitęsusių konfliktą dėl šios

teritorijos nuo 1988 iki 1994 metų žuvo daugiau nei 30 tūkst. žmonių abejuose konflikto pusėse. Nei Azerbaidžanas nei bet kuri valstybė, įskaitant pačią Armėniją, o taip pat nei viena tarptautinė organizacija nepripažino šio separatistinio regiono.

Susitarimas, dėl kurio ir šįkart nepavyko susitarti Kazanėje, numatė, kad Armėnija gražintų Azerbaidžanui tryliką teritorijų užimtų per karą. Tarptautinė bendruomenė būtų įsipareigojusi suteikti saugumo garantijas, o ateityje padėti rengti balsavimą dėl Karabacho ateities.

Dėl susitikimo nesėkmės abi pusės kaltina viena kitą. Jerevanas teigia, kad Baku paskutinę akimirką panorą įrašyti dešimt pakeitimų. Savo ruožtu, Baku tvirtina, jog Jerevanas tyčia klaidina pasaulį. Ne paslaptis, jog Armėnija negali prilygti Azerbaidžanui karine galia, todėl tikisi paramos iš Rusijos, kuri įsipareigojo ginti Armėniją nuo užsienio agresijos ir šalyje turi karines bazines.

*Parengta remiantis: <http://en.rian.ru>, <http://www.osw.waw.pl/en>
(Nuotrauka iš armenianow.com)*